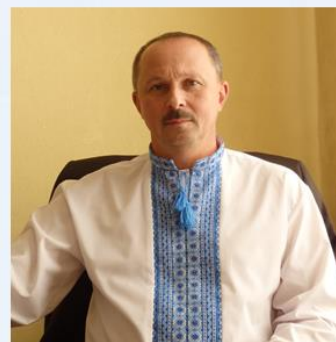

17.04.2024

**СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ:
ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ З ПОЗИЦІЇ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ.**

**Формування соціально успішної
особистості з позиції компетентнісного
підходу.**

Підготував Потабенко О.А.

Потабенко О.А. - Соціуму нині потрібні особистості, готові до залучення в подальшу життєдіяльність. Тому компетентнісний підхід дає змогу з'ясувати, визначити рівень оволодіння випускником компетенціями, тим, що він може робити, яким способом діяльності опанував, до чого готовий. Компетентнісний підхід означає переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважною трансляцією знань, формування навичок на створення умов для оволодіння комплексом ключових компетенцій, що характеризують потенціал особистості. Цей підхід показує також здатності випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатофакторного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно та комунікаційно насиченого простору. Компетентнісний підхід в сучасних соціально-економічних умовах має особливу актуальність у зв'язку з тим, що формування ключових компетентностей майбутніх фахівців допомагає бути конкурентоспроможними на ринках праці, безкризово і своєчасно пройти особистісну і професійну соціалізацію та адаптацію.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки особливого значення набуває проблема визначення педагогічних умов формування соціальної компетентності студентів закладу освіти. Врахування специфіки студентського періоду життя, необхідності формування професійно важливих якостей особистості під час професійної підготовки у закладі освіти обумовило формулювання педагогічних умов, що визначають напрями, форми і методи розвитку соціальної компетентності майбутніх фахівців на засадах компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів до організації освітнього процесу.

На сучасному етапі, згідно з рекомендаціями ЮНЕСКО, про перехід до концепції компетентності людини і положеннями Національної рамки кваліфікації, термін «компетентність» стає провідним при оцінці рівня кваліфікації працівника, найважливішим критерієм професійного навчання та інтегральним показником якості робочої сили.

Система професійної освіти має забезпечити випускників системи фахової передвищої освіти ефективним інструментом життєвої адаптації в мінливих соціальних та виробничих умовах, а саме: сформувати практичні вміння, які підтримують будь-які професійні функції, значущі для життєдіяльності людини і суспільства; стимулювати здатність ефективно працювати в команді; продуктивно взаємодіяти із соціальним освітнім середовищем; постійно самовдосконалюватися.

Професійними особистісними якостями фахівців, які користуються особливим попитом на ринку праці, на думку роботодавців, є:

самостійність, творчий потенціал, професійна мобільність і гнучкість, вміння вирішувати соціально-професійні питання, аналізувати різні ситуації, володіти прийомами співпраці, вміння керувати ресурсами (включаючи час), взаємодіяти з іншими людьми, групами і колективами, бути готовим до цивільної відповідальності за прийняті рішення та наслідки своєї професійної діяльності.

Професійно значущими особистісними властивостями формування соціально-професійної компетентності в майбутніх фахівців набувають:

- впевненість у собі,
- вимогливість,
- толерантність, тощо.

Насправді, студенти досягаючи віку, який характеризує певний рівень їх дорослості, майже не володіють базовими знаннями про себе:

не усвідомлюють властивостей свого темпераменту, характеру, не знають особливостей свого мислення, власних здібностей, професійної придатності, що унеможливує розвиток у них здатностей необхідних для успішної життєдіяльності; не готові до виконання великого спектру соціальних ролей.

Така ситуація детермінує потребу в розвитку життєвої компетентності як запоруки оптимального включення студентів в систему економічних, соціальних, політичних та культурних відносин, які складають основу суспільно-економічного життя.

Життєво компетентна особистість активно і творчо перетворює, розвиває себе і своє середовище згідно з власними цінностями, нормами моралі.

Природно, що успішний розвиток українського суспільства пов'язується саме зі зростанням числа життєво компетентних особистостей, що, без сумніву, сприятиме підвищенню життєвої компетентності всього суспільства.

Усвідомлюючи це, основну увагу педагоги повинні звернути на розвиток у студентів здатностей до адаптації, готовності до трансформації й безстресового прийняття змін, умінь генерування креативних рішень, ініціювання конструктивного розв'язання різноманітних суспільнополітичних проблем, відповідального користування особистими свободами і поважання прав іншої людини, навичок продуктивної самореалізації в обраному виді діяльності й проявів просоціальної громадянської позиції.

Впровадження компетентнісного підходу сприятиме створенню умов для повноцінного розвитку функцій особистості.

Можна виділити такі функції:

- функція буття, що полягає в пошуках сенсу життя та творчості;
- формувальна функція (формування образу «Я»);
- функція вибірковості (здатність людини до вибору);
- функція рефлексії (особистість повинна оцінювати своє життя); - функція відповідальності («Я відповідаю за все»);
- функція автономності особистості (у міру розвитку вона дедалі більше стає вивільненою від інших факторів).

Ще одним приводом для впровадження компетентнісного підходу є превенція таких небезпечних соціальних явищ, як алкоголізм, наркоманія, проституція, ВІЛ/СНІД, негативна молодіжна субкультура, злочинність.

Тривожні симптоми цих явищ багатомірні й загрозливі. Вони містять у собі загрозу соціальної та моральної деградації молоді.

Отже, на підставі узагальнення вище зазначеного можна виокремити сутнісні характеристики поняття «компетентнісний підхід»: спрямованість на розвиток життєвої компетентності особистості як сукупності здатностей на основі набутих знань, умінь та навичок успішно вирішувати життєві проблеми, що виникають у конкретній ситуації.

Компетентнісний підхід створює сприятливі можливості для удосконалення процесу виховання, а саме:

- забезпечення інтегрованого підходу до його організації, його варіативності та особистісної орієнтації;
- посилення у змісті і формах організації практично-діяльнісного спрямування.

Сутність компетентнісного підходу полягає в тому, що він є методологічною орієнтацією у взаємодії педагога і вихованця, що допомагає останньому розробити життєву стратегію по досягненню успіху.

Його основними ідеями є:

1. Виховання має бути (а не декларативно проголошуватися) рівноправною складовою педагогічного процесу.
2. Виховання – це інтерсуб'єктний процес. Виховання компетентного студента – це виховання суб'єкта життя, суб'єкта успішної життєтворчості.
3. Виховує не пустопорожнє моралізаторство, а практична співдіяльність та духовне спілкування викладача та студента.
4. Виховання – це засіб становлення оптимальної життєвої стратегії молоді.

Стратегія побудови навчального процесу в плануванні компетентнісного підходу передбачає виховання особистості, яка має розвинену життєву компетентність, спроможна самостійно збагачувати її у процесі власної життєдіяльності, творення індивідуального життя та участі в творенні життя суспільства.

Технологічний арсенал компетентнісного підходу складають форми, методи і прийоми, які відповідають таким вимогам:

- діалогічність;
- діяльнісно-творчий характер;
- спрямованість на особистісний розвиток студента, розвиток його життєвої компетентності.

Це можуть бути: діалог, командні онлайн-ігри, життєве проектування, соціальна практика, участь у соціальних проєктах, ділові ігри, тренінги, створення ситуації вибору та успіху, рефлексія, цільові творчі програми, методи діагностики і самодіагностики, портфоліо успіху, а також створення системи фасилітації й педагогічної підтримки учнів в процесі їхнього саморозвитку та самореалізації.

